

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József nr
 [kereskedésével szemben.]
HIRDETMÉNYEK,
 előfizetési pénsek és a kiadás körüli panaszok
 valamint a lap szerkesztéséről és
 minden körülmények ide intézendők.
 Hírdetetlen levelek csak ismert kezektől
 fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
 A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házból hordva vagy vidéki
 postán küldve
 Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . . . 5 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 frt 50 kr.
 Egy hóra . . . . . 1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasabospetitor egyszeri beiktatásért 5kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
 Nyitótör 4 hasabospetitorért 20 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
 hirdetés ára 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Szombat, Szeptember 14.

181. szám.

Zárszámadás és költségvetés,

(F.) Az évnek harmadik negyedét még be sem töltöttük, és az államháztartási bevételekről és kiadásokról még csak két negyedbeli kimutatás fekszik előttünk, és mégis némely ellenzéki lap már most is idején levőnek tartja, hogy a folyó év pénzügyi eredményéről pozitív hangon szólnon. Mennyire elhamarkodott és meggon- dolatlan az ily eljárás, azt egy szóval sem szükséges részleteznünk, mert hig- gadt ember ilyen ítéletet komolyan szá- mba úgy sem veszi, de mégis reflektálnunk kell reá, először mert az ellenzék még legabszurdabb állításához is annyira ra- gaszkodik, hogy ha rájuk a megfelelő ezáfolatot meg nem kapja, azt elismerés- nek magyarázza; másodsor pedig azért, mert ezáltal teljesen hamis, — hogy ne mondjuk — légből kapott adatok alap- ján vontak le következtetéseit. Azt mond- ják ugyanis, hogy a szeszadó címén a valóságga! elért bevételek messze elma- radnak az előirányzat mögött s hogy szakértő emberek a hivatalos kimutatá- sok alapján, az okvetlenül bekövetkező hiányt legalább 8—10 millió ftra becsü- lik. Hogy honnan vannak merítve ezen adatok, azt nem tudjuk, de hogy sem hiteles sem megbízható forrásból nem, azt sejtjük, mert a forrás meg sincs ne- vezve, és be is bizonyítjuk a helyes ada- tokkal.

A szeszadó a f. évre előirányoztatott a budget tanúsága szerint 20 millió fttal, 1888-ban pedig elő volt irányozva 10 millió. Az egész előirányzott többlet te- hát 10 millió. Hogy tehát e czímmel az „okvetlen“ 8—10 millió hiány bekövet- kezze, arra az kellene, hogy az új szesz- adó törvény egyetlen egy krral se gyar- apítsa az állambevételt, ami pedig még ellenzéki állításnak is kissé túlzott.

De lássuk csak, mit mutatnak a hi- vatalos kimutatások. Ezekben a fogyasztásiadók együttesen vannak föltüntetve,

de minthogy a fogyasztási adók közül 1889-re, 1888-hoz képest csak a szesz- adónál történt jelentős változás, a mu- tatkozó különbséget úgy szólván teljesen a szeszadónak tulajdonítandó. Volt pedig a fogyasztási adók jövedelme:

	1888-ban	1889-ben
I. negyedben	5.632.184	9.615.131
II. " "	8.489.599	10.727.925
	14.121.783	20.343.056

vagyis a f. év első felében 6.221.273 ftrtal több folyt be, mint a múlt év hason sza- kában. Minthogy pedig a fogyasztási adók összes előirányzata a f. évre 39 és fél millió, szemben az 1888-ki 28 és fél mil- lióval, kiderül, hogy az eddigi eredmény nemcsak elérte, hanem meg is haladta. Az év harmadik negyedéről pedig már szin- tén tudunk annyit, hogy július és augusz- tus hóban úgy folytak be az adójövedel- mek a szeszadó címén, hogy bizonyos- sággal lehet számítani nemcsak az elő- irányzott 20, hanem legalább 22 millió ftrtnak elérésére.

Igy áll a dolog azzal a legalább 8—10 millió ftyi hiánnyal.

A pénzügyminiszter ugyanis az elő- irányzat készítéséhez számba vette, hogy az egész contingentált szeszmenyiség utáni adójövedelemre alig számíthat, s azért nemis irányozta elő az adó jövedel- mét 872,543 Hl. szesz után ennyi ter- melhető, a kisebbik adótétel mellett nem 341,000 Hl. leütésével, csak 531,000 Hl. után. Ennél fogva szó sem lehet csalódás- ról, elmaradásról miután a pénzügymin- szter előirányzata óvatosság és szolíd- tás tekintetében megállotta a próbát.

Ép úgy nem lehet szó a budget megromlásáról a jövőre sem, mert bár természetesen az adó akkor teljesebben fog érvényesülni s így lényegesebb pénz- ügyi eredményt lehetne várni, a budget összeállítás körül a legnagyobb gond volt arra, hogy jövőre se vétessék föl az adó jövedelme nagyobb összeggel, mint

mekkorát abból a folyó évi eredmények alapján biztosan várni lehet.

Evvel és általában a jövő évi költsé- gvetéssel szintén már most foglalkozik némely ellenzéki lap, holott ez annál is inkább korai dolog, mivel ennek mérle- géről, eredményéről már most beszélni egyáltalán nem is lehet. És pedig azon egyszerű okból, mivel az — nem létezik.

Ma csupán annyit lehet constatal- nunk, hogy a kritika a költségvetéssel csak az irányban foglalkozik, hogy lesz-e deficit vagy sem? Ez magában véve is oly nagy esemény, mely először történik meg s igen nagy jelentőséggel bír, más- kor ellenben ezer panasz hallatszott a részletek ellen. Amit előmozdit még azon tény is, hogy nincs olyan ember, ki még most is az untig hallott nótát fújna a pénzügyi töntöktől, melybe az ország bele- jut, hanem már kezdik hinni, hogy az ország pénzügyeit rendezni lehet, s erre épen a Tisza kormány képes.

Akár egyensúlytal, akár pedig né- mi csekély deficittel záródjék le az 1890-ki budget, bizonyára olyan lesz, melyet az eredmények igazolni fognak. És ez a döntő, fő szempont, hogy a költségvetés biztos, realis és maradóan legyen. Azok után pedig, hogy az 1887.—1889. évi előirányzatokat az eredmények mindig fényesen igazolták, nincs okunk kételkedni abban, hogy — az alkalmazott szigorú összeállítás mellett — az 1890. évi bud- get alapjaira, betarthatóságára nézve ha- sonlóképen be fog válni.

A cseh királyi koronázással a f. l. s. g. é. nek Csehországban tartózkodása alkalmából a cseh sajtó ismét bőven foglalkozik. A bécsi irány- adó körökben azonban senki sem gondol arra,

hogy Ferencz József cseh királyi is koronázassék. A Nationalzeitung és a Vossische Zeitung a cseh királyi koronázás kérdését tárgyalva, óvják a monarchiát tőle. A Nati onalzeitung azt írja, hogy Magyarország helyes uton van, ha állást foglal ellene. Tisza épen jókor érkezik vissza Osztendeből, hogy a kísérleteket elriasztja. Egy nagy Csehországot északban, okvetlenül nagy Horvátország követne délen.

Az egyévi önkéntesek szolgálata Az új véderőtörvény végrehajtására vonatkozó uta- sításnak az önkéntesekre vonatkozó része már teljesen megjelent. Az egyéves önkéntesek tényleges szolgálata október 1-én kezdődik. A csapattekint parancsnokságai határozák meg, hogy a behívásnak mely államokra kell történnie. A már megtörtént behívás után áthelyezés iránt való kérelemnek nincs helye. Ha az államköltséges önkéntesek tényleges szolgálataikat nem a besorozás évében kezdik meg, kötelesek egy hónappal a tényleges szol- gálat előtt igazolni, hogy azon anyagi viszo- nyok, melyek alapján az államköltségen való szolgálata nekik megengedték, még mindig fennállanak. A saját költségükön szolgáló önkéntesek pedig, kik az államköltségen való szolgálás feltételeinek megfelelnek, ha igazol- ják, hogy saját költségükön nem szolgálhatnak: államköltségen teljesíthetik a tényleges szol- gálatot, de ha lassághoz tartoznak, alkalmasságukhoz képest ez esetben más fegyver- nemhez fogják őket áthelyezni. Kik pedig az államköltségen való szolgálathoz megkivánt tudományos képesítéssel nem bírnak, elvesz- tik az egy évi tényleges szolgálathoz kedvez- ményére való igényüket. Az elméleti kiképez- tetést önkéntes iskolákban nyrik. A czél- szerű oktatás érdekében az egyéves önkén- teseket más csapattekintekhez is beosztják. A beosztás azonban lehetőleg ugyanazon helyiségen belül fog történni; ha ez nem lehetséges, egy legközelebbi csapattekintet választandók. Azon egyévi önkéntesek, kik az első tényleges szolgálati év alatt negyedévnél to- vább betegek, vagy betegség miatt szabadsá- goltak, kötelesek a mulasztást pótolni. A tiszti vizsgálatot évenként csak egyszer, szeptember végén tartják. Csak azoknak en- gedik meg utólagosan a vizsgálat letehetését, kik katonasorvisi bizonyítványt kimutatják, hogy betegek voltak hosszabb időn át. Ezek- nek azonban a vizsgálat letevéseig tényleg tovább kell szolgálniuk. A vizsgálatról minden önkéntes visszaléphet, de azonnal be kell vonulnia a csapattekinthez, hol a második évet

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Barátain szánó mosolylyal . . .

Barátain szánó mosolylyal
 Tekintgetnek már csak rém,
 Figyelmeztetnek résztvevően,
 Hogy arcom, milyen halovány.
 — Együgyű balgatag szerelmem
 Már én nem is védelmezem,
 Lány-szivem a ki jól lehorjda:
 Igaza van elismerem!

De hogyha az a barna kis lány,
 Megfogja egyszer a kezem,
 Vagy elmerengve, álmodozva,
 Szembe vesz tekintetem:
 Ha szivemen ilyenkor egy nagy,
 Csodás melegség ömlik el,
 S a mennyet érzem rám ragyogni,
 Sok fényes csillag-ezrivel.

Ha szivemet varázslatával
 Elönti ekkor valami,
 S én ezt a perczet nem tudom már,
 Csak érezni, csak áldani:
 Ha nem tudok mást tenni ekkor,
 Csak leborulni szóval:
 — Papolhattok nekem akármit,
 Szivemnek is igaza van!

Szabolcska Mihály.

A bűnös ösvényen.

Regény I. kötetben. — Irta: R. P. O. 13
 (Fol. tatás.)

Pálma mindenben alkalmazkodott, — de mélyében szenvedett a felett, hogy ez az új élet lépten-nyomon zavarta házassága bizalmas,

gyöngéd meghittsége, oly ritkán voltak ma- gukra hagyva, amyi, előtte közönyös ember toladottot közéjük, háborítva együttlétüket. Mindazonáltal arczán nyugodt mosoly honolt. Hiszen a nagymama sokszor mondá neki: „Soha se panaszkodj vagy keseregj az emberek előtt, ha bánatod van rejtőd el szivedben, leginkább olyan durva idegzeti lények környeznek, a kik unalmasnak találnák közlekenységedet, a vilá- gnak csak úgy tetszünk, ha mosolygunk, a szen- vedőkkel senki sem szeret foglalkozni, legfel- jebb egy pár hízogó vénasszony hallgat meg szivesen, hogy új galád pletykára merítsen anyagot.“

Szerette, imáolta férjét s így mindenben alája veté magát akarátának, de féltékeny természeténél fogva gyakran nyugtalankodott, kül- lőmösen midőn szemügyre vette, hogy a szép nőnk nagyon szivesen foglalkoznak a gróffal. Tibor, ki maga az előkelőség, könnyed és szeretetre méltó legcsekélyebb taglejtésében is, megzavarhatatlan udvariassággal s odaadó figyel- mességgel bánt nejjével, jó izlése felett mindig kellemes bököket tudott mondani a fiatal asz- szonykának, mely előzékenység határtalanul jól esett annak; aztán elkísérte rendszeren minden- névé, a színházba, a sétányokra, a verseny- tere, a nyilvános és zártkörű vizalmakra.

Pálma bájos teremtés volt, gyöngéd sil- phide alak, roppant kedves kis fejcskével, ábr- ándos sötét mély szemekkel és felette érdekes szabályos vonásokkal, minden mozdulata finom és bevégzett. A társaságokban elért egyes si- kerei láthatólag megörvendeztetették a gróft, szivesen látta körülötte barátait, kiket neje szellemes ötleteivel letudott bilincselni. Báró Samorjainak és Revényinek, kik gyakori vendé- gei voltak, az asztaltársaságoknál több ízben mondá:

— Csodálom, hogy nem okultok a példá- mon. Látjátok, a legszerencsésebb férj lett be- lölem; nóm valódi gyöngy s meg van benne

az az igazi áhitat férje iránt, mely egy frigyét tökéletessé és tartóssá tesz . . .

Pálmát túlértékénysege miatt azonban gyakrabban korholta, miután azt nagyon gyak- ran a másik baja is keseregésre bírta.

Ugy egy alkalommal, midőn együtt kiko- csiztak, az egyik félreeső városnegyedben teme- tessel találkozott, a koporsó fehér volt s felette fehér rózsaszokoru fektűt.

— Fehér rózsák — suttogá egész meg- hatottan az ifju nő — egy ifju leány hajába vagy koporsójára valók.

Olyan szomorú volt ez a gyszmenet, sok- kak szemében köny ragyogott, a zene fájdalmas ritmusai megindítóan reszkettek a légben. . . Pálma megállította a kocsi s férjét is reábirva hosszú darabon kísérte a menetet és egy mel- lette menő szegény asszonytól megtudta a meg- holt történetét. Szép leány volt, alig 19 éves, nagyon szeretett egy fiatal embert; ez a kegyet- len szívű nehány hét előtt elhagyta a szeren- csétlen teremtést, — a szörnyű fájdalom, a meg- rendítő csalódás vitte halálba a szegény ifju hajadont.

Pálma keserű könyekbe kötörve tért vissza férjével a fogathoz s Tibornak, ki szintén el- értekenyült — csak sokára sikerült őt meg- nyugtatni.

Más alkalommal megint, a mint a Szent- Lőrincz felé vezető uton hajattak, egy kocsi jött velük szembe lassan haladva. A kocsi- ban álltan, homlokáról patakzó vértől elborítva egy közhuszárt tartottak bajtársai. Pálma ijedten összerezzenet a haldokló ifju ember láttára és nem nyugodott, míg férje meg nem állította a fogatot. Elhalványult arczal, remegő ajakkal kérdézősködött igaz részvételt a szegény katona baja felől.

— A ló rugta meg! — kiáltá az egyik vitéz egész közönyösen, foga között egy virgi- nia szivart tartva. — Visszük ide a barakkör-

házba; ugy látszik már meg is halt. — Ezzel aztán tovább haladtak.

A fiatal asszony még egy ideig néma fá- dalommal tekintett a szerencsétlen után, a Rá- koson pedig élenként folyt a gyakorlat, harso- nán rohamot fújtak, a huszárok rajta-rajtában szágutdottak a jelzett ellenség felé, dörgedel- mes kiáltásuk hasitá a levegőt.

— Szegény fiatal ember! — Söhajtá fel Pálma, midőn ismét kocsiában ült. — szülei, kik szerény otthonunkban imádkoznak érte, nem is sejtik a bajt, mely szeretett gyermekük- ket érte, s talán meghal távol tőlük, elhagyatot- tan. Oh! szegény fiu!

A sétalkocsikázásból hazatérvén, azonnal elküldte a férje komornyikát a kórházba, felsze- relve mindenféle enyhítő szerrel, meghagyván, hogy körülményesen tudakozódjék a szerencsét- len hogyléte után.

— Ej, látja édes Pálmám, az ön értekeny- sége merőben tulcsapongó, — mondá neki férje, — annyi könyvet hullat mások baja felett, a mi által épenséggel senkin sem segíthet s csak önm- magát emészti. Higye meg kedvesem, gyakran aggódom e miatt, mert hát mit fog ön művelni, ha valamely nyomasztó csapás éri az életben, pedig a végzet az ilyesimből is tart fenn min- denki számára egy osztályrészt. Ardáni gróf- nől ön annyira el volt szigetelve a szenvedé- sek iskolái elől, hogy most minden csekélység kétszeresen bántja és sújtja tapasztalatlan lel- két. Nagyon helyesen mondja egyik bölcs: „a gyermekben legelsőben is a szenvedések türel- mes elviselése szilárdítandó meg.“ Különben ne higye, hogy nem tudom feltögni az ön gyen- ged nemesszívűségét, sőt nagyon is méltánylom, — fejezte be Tibor, a mint neje arczán a bántó- dás kifejezését észlelé előbbeni szavai felett, s hogy kedélyessé tegye az egészét, menten a holnapi estélyről kezdett az ifju nőnek beszélni, hogy az új toillete-jével általános feltűnést fog

en.
 ra:
 zát
 ar száradó
 kr.
 da.
 Wlen IV.
 frt. o. é.
 etm. kivonat.
 r. törvényszék, mint
 közhírré teszi, hogy
 hajtatának Szilágyi
 Imre és Zsuzsánna
 ajtást szenvedő elleni
 vetelés és járuléka
 gyében a debreczeni
 derecske kir. já-
 lóvó Derecske köz-
 a derecskei 522.
 31. 10209. 11253.
 tlanokra 127 ftrban
 sz. tjkyben A. +
 gyzett 664. népsor-
 400 ftrban ezennel
 si árban az árverést
 a fennebb megjelölt
 évi október hó 10-ik
 kor Derecske község
 nyilvános árverésen
 tási áron alól is el-
 léközök tartoznak az
 nak 10%-át vagyis
 40 ftrtot az árverés
 szpénzben, vagy az
 2-dik §-ában jelze-
 tt és az 1881. évi
 3333. szám alatt
 iszteri rendelet 8.
 ékképes értékpapir-
 nez letenni, avagy az
 70. §-a értelmébe
 bíróságnál előleges
 ott szabályszerűn el-
 tatni.
 ben 1889. évi július
 ir. törvényszék mint
 Nagy Károly
 kir. tszéki bírő.
 modern

tarozik szolgálni, a melyben azonban önkéntesi jellegét megtartja. Ha e második évet szintén saját költségén akarja leszolgálni, tarozik a szülői vagy gyámi nyilatkozatot újra bemutatni. A második szolgálati évben csak azok élvezhetik a tisztai iskolai oktatást, kiket a vizsgáló bizottság arra érdemeseknek nyilvánított.

Külföld.

Az orosz trónörökös a német hadgyakorlatokon. Mi alatt az egész európai sajtó azon téri a fejét, hogy megy-e a császár Berlinbe vagy nem, visszaadja-e Vilmos császárnak a látogatást, melyre a politikai eszélyességen kívül az egyszerű udvariasság is kötelező, vagy nem; ezalatt az orosz trónörökös megérkezett Németországba, hova tudvalegileg Vilmos császár az ősi hadgyakorlatok megtekintésére hívta meg a carevicset. Egyelőre tehát a császár helyett meg kell elégednie Németországnak a carevicssel. S a mai nemzetközi helyzet mellett ez is elegendő jelentőséggel bír. Más körülmények között annak, hogy az orosz trónörökös részt vesz a német hadgyakorlatokon, bizonyára senki sem tulajdonított volna nagyobb fontosságot; de most ebben is a két állam közötti közeledésnek egyik jelensége látható. Orosz és francia lapok azonban ennek a látogatásnak is el akarják venni a jelentőségét azzal, hogy a carevicsek Párisba utazását sok határozottsággal hirdetik.

Az orosz ezár névnapját Belgrádban ünnepelesen megüzték. A székesegyházban tartott istentiszteleten Mihály metropolita celebrált nagy segédlettel. Az istentiszteleten sok előkelőség és hivatalos egyéniség és nagy közönség volt jelen. — Ezután az orosz követségénél Sergiev ügyvivő fogadta a szintén nagy számmal jelentkező hivatalos egyének, városi prefektus, képviselő, tekintélyes polgárok, kereskedők szerencsevívait. Dél felé megjelent az orosz követségben Ristic regens, hogy személyesen adja át szerencsevívát. — A gratulációk közt sok idegen politikai egyéniség is volt. A cár névnapja alkalmából az orosz követségénél adott ebéd, melyen a regensek is jelen voltak, Mihály metropolita tisztelettel a cárt az összes szláv népek atyjának; a barátságának és védőjének nevezte.

A francia választások. Eddig az e hó 22-én végbemenő választásokra 1222 jelöltje van bejelentve. A bou'angistáknak 205 jelöltjük van; ezek közül 80 egykori republikánus 89 csak az újabb időben „megtért republikánus” és 36 revizionista; a két utóbbi kategóriához csak monarchisták és bonapartisták tartoznak. — Előfogadások Szófia-ban. Bulgária kormánya erőlyesen utasítja rendre az orosz uralkodó mellett izgatóságát. A Kanokov, Radoszlavov- és Karavelov-párti ellenzék tizenkét vezérfőnököt letartóztatták, mert a császár névnapja alkalmából, a kormány felhatalmazása nélkül politikai tartalmu, nyomtatott köriratot terjesztettek s annak törvényellenesen hivatalos jellegét adták. Másnap azonban, jegyzőkönyv felvétele után ismét szabadon bocsátották őket.

Antwerpen megerősítését a belga kormány folytatja s e célra 2 millió frankot az előzetes munkák teljesítésére a kormány már kitalványozott; de ez rendkívül csekély összeg, mert a szakértők állítása szerint belekerül a teljes erődítés 52 millió frankba.

keleni. Igazán pompás választékos izlés, a nők és férfiak egyaránt fogják bámulni.

— És a mig ilyenképen dévajkodott vele, addig bevallá önmagának, hogy neje csakugyan egy ábrándos gyermek, ki még folyton a fellegek felett járhatja képmélt és a vele való bánás nem egészen könnyű. No, de majd idővel, néhány év múlva majd csak megszűnik az a nagymérvű regényesség; csak egy gyermekkel áldandó meg a végezet, akkor bizonyára kevesebbet untatná őt érzécséivel.

Palma pedig, midőn magára maradt, keserves sóhajba tört ki.

— Hőbortos teremtes vagyok, — mondá lehagoltan, — untatom őt. Pedig minő nagy baj ez...

(Folyt. köv.)

Elveszet lelkek.

— Nem igaz! Nem igaz!
Hevesen lép a bírák elé a tanu és erősen föléstattan a hangja.

Mindketten megrezzennek erre a fölkiáltásra. Az a szürke ruhás, sápadt leány, meg az a fiatal férfi, aki az elzúllottak rideg közönségével áll az ítélőszék előtt.

A tanuskodó leány folytatja:
— Azt mondja az Ika, hogy véletlenül sült el ennek a kezében a tegyver? De hisz az nem igaz! Meglőtte! Meg akarta löni!

A bírónak kell hallgatásra inteni az odaugró, szólni akaró leányt, kinek megriadt szemében, vonagló ajkán heves tiltakozás reszkett.

Szigoruan fordul a tanuhoz:
— Hogy volt az? Honnan tudja ön azt? Mondja el!

— Oh! jól hallottam mindent. Pörlekedtek. Az én szobám csak egy vékony deszkafalal van elválasztva Ikaétól. Ika valamire kérte. Ez az ur ni, aki olyan nagy dinom-dá-

Napi hírek.

— **A felolvasókör választmánya** f. hó 15-én, vasárnap d. e. 1/2 11 órakor gyűlést tartand a főiskola tanári gyűléstermében. E gyűlésre, melynek igen fontos tárgya a felolvasókör átalakítása, munkakörének más alapokra fektetése körülitanácskozás leendő, ez uton is tisztelettel meghívom a t. választmány tagjait. Csiky Lajos, alelnök.

— **Csokonai sirjának körülkerítésére** névzo már kész a megállapodás a bizottság és a Tóth-Megyesy cég között. A rács erős kovacsolt vasból fog készülni terméskő alappal. A nagy vas emlékoszlop is ujonnan fog festetni és aranyoztatni. A munkálatokat a napokban megkezdik, hogy a nov. 17 ikére, a költő születésnapjára tervezett ünnepély — legalább részben — a már teljesen rendezett sir előtt folyhasson le. Ezzel kapcsolatban tisztelettel kéri a bizottság a még kintmaradt gyűjtővelemek beküldését s az alábbi utólag beküldött gyűjtéseket közönettel nyugtatja: Harsányi Gizella k. a. gyűjt. 3 frt, Megyesy Piroksa kisasszony gyűjt. 15 frt 40 kr, Örvényi Vilmosné urhölgy gyűjt. 2 frt 80 kr. Ormódi Lajosné urhölgy gyűjt. 3 frt 80 kr. Összesen 25 frt 20 kr.

— **Az Emke és a debreczeni dalegylet.** Az erdélyi magyar közművelődési egylet következő levelet intézte a debreczeni dalegylet elnökségéhez: „Tekintetes Elnökség. Igazgató választmányunk aug. 12 diki ülése hazafias örömmel vette a debreczeni dalegylet 100 firtos alapítványát és az erdélyrészi körútból fennmaradt 600 forint tiszta jövedelmét, melyeknek alapján a dalegyletnek örökös tag gyanánt beiktatását határozta el. A szabályszerű nyugtákat, midőn tisztelettel csatolnók, megragadjuk az alkalmat, hogy szintén érzett hálaunkat és köszönetünket tolmácsoljuk. A dalegylet erdélyrészi körútjában a magyar dal zászlóját mindenhol diadalal és dicőszéggel lobogtatja. — Behatolt oda is, hol a magyar szó idegen, a magyar érzés kipusztult s a dal erejével a hivatet az Emke czéljai alá rendelte. — Ismételen halás köszönetet mondva a debreczeni dalegyletnek, azzal az óhajunkat zárjuk, vajha a megkezdett uttörés és munka folytatásaként megvalósulna az EMKE Debreczen városi szervezete. Kolozsvár 1889. Szept. 6. honfiai üdvözléssel

Gr. Beldi alelnök, Sándor József főtákar.

Ugy értesültünk, hogy azok, a kik a dalegylet erdélyi körútjában részt vettek, a szüret után fognak értekezletre összehívanni, az Emke debreczeni választmányának, megalakítása iránt a további lépések megtétele végett.

— **Az Emkének a múlt év végén Debreczenben** egy örökös (a város), 32 alapító, 277 rendes és 198 pártoló, tehát összesen 508 tagja volt. Miskolcra és Borsodmegyében az Emke örökös tiszteletbeli tagja a nagyérdemű Röck Pál kezdeményezése folytán a Emkének hasonlóképp választmánya készül szervezkedni.

— **Katonák hazatérése.** A lippa-radnai hadgyakorlatokról házi ezredünkben, a 39 ikből a 3-ik zászlóalj és a tartalékosok tegnap ér-

keztek haza. Az 1-ső és negyedik zászlóalj pedig ma este érkezik meg. A tartalékosok a mai napon mind haza bocsátattak. A 3-ik zászlóalj e hó 19-ikén indul új állomás helyére Dalmátiába.

— **Kossuth Lajos** az Alpeselek közül visszatért Turinba. Az utóbbi időkben kissé gyöngéledett, de Ruttkayné asszony, odaadó gondozása mellett, csakhamar egészen magához tért. Most már jobban van és újból hozzáfogott iratai rendezéséhez. Heff Ignác orsz. képviselő hozta róla ezeket a híreket, ki legutóbb, külföldi utjából visszajövet, néhány napot töltött Turinban.

— **Hajdúvármegye költségeloirányzatát** a jövő évre az állandó választmány összeállította s az a főszámvevői hivatalban 15 napi közszemlére van kitéve s egyuttal a törvényhatósági biz. tagoknak is megküldetett. A költségvetés a f. hó 30 dikián tartandó őszi közgyűlésen fog tárgyalatni egidejűleg a vármegyei tiszviselői nyugdíjalap javára szolgáló pótdóval. Hajdúvármegye 1890. évi közigazgatási és árvászéki szükségleteinek fedezésére előirányzott költségvetetnek főkiutatása szerint igényel: Tiszviselők fizetése 29510 frt, Tiszviselők mellékjáruléka 7570 frt, Szolgálat-személyzet fizetése 2885 frt, Ennek mellékjáruléka (tegyverzet, ruházat, lakbér) 1476 frt, Hivatali helyiségek bérlete 200 frt, Irodai szükséglet, burtozat, irodai szerek, fa, fűtés, világítás 6050 frt, Utiköltségek s napi díjak 750 frt. Épületek fenntartása s biztosítása 550 frt, Rendszeresített mellékkiadások 115 frt, Előre nem látható kiadások 300 frt, Tartalékalapra 46 frt. Összesen 49452 frtot. Feledzet: Ingatlanok jövedelme 890 frt. Elhelyezett tőkék kamatai előre nem látott és egyéb jövedelem 2262 frt, az 1883. évi t. cz. értelmében megállapított javadalom 46,300 frt, összesen 49,452 frt. — A folyó évre megállapított szükséglet 46,690 frt volt s a fedezet ugyanannyi. A szükségletnél különbözött a folyó és jövő évi előirányzat között a tiszviselők fizetése 1620 és az irodai szükséglet 1200 frtot. Ezen több fedezetűl az ingatlanok jövedelmének 800 és egyéb jövedelmeknek 1962 frttal való szaporodása szolgál.

— **Városi középítkezések** Jelenleg többrendbéli szükséges középítkezések van folyamatban, melyeket a városi hatóság rendelt el. — A belső Obaton új iskola épül 4000 frtnyi költséggel; ugyanott a város egy emeletes magtárt is épített, melynek költségei több mint 10000 frtra vannak előirányozva. — A Nagyvárad utcának a Megyeházától az „Európa” épületig terjedő szakaszán a kocsint kocszokakó kövezteté a Kis Város utca tengelye vonalába helyezik át, párhuzamosan a helyi vasut vágányával; a kocsint s a baloldali gyalogjáró közti tért szintén kikövezik. A város csatorna hálózatát is örvedentes arányokban terjeszti a tanács. Így a Kándia és Zöldfa utcák közelebb nyertek fedett csatornát. Ez idő szerint a Vároúton van építés alatt egy 70 centiméter átmérőjű gyűrűalakú csatorna építése. A közelebb, részben még az idén a Retek utca is fedett csatornát nyer. — Ezen 960 méter hosszúra tervezett csatorna építésére tegnap tartott meg az árlejtés; a 12357 frta előirányzott építési költségköl Csapó Ferenc és Károlyi Sándor társ vállalkozók engedtek legelőbbet, vagyis 8 1/2 % ot; így az építést valószínűleg nekik engedti át a tanács. Az áruktuzai iskola szomszédságában még az idén hozzáfognak az új kisdudóda építéséhez is. — Szóval Debreczen halad, szépül, fejlődik.

— **Az ujbó megeőzte** az általános szüretet s azoknak nagy öröme, a kik a szőlőnek farkas színű levét kedvelik, irhatjuk, hogy a „Kis Pipá”-ban igen jó minőségben kapható ez az új isten-áldás. — A Kis Pipa tudvalegileg minden emni-inni valóból csak is a legjobbat szolgáltatja vendégeink közelebb gr. Teleki Sándor a konyháját halmozta el dícséretekkel.

— **A felolvasókör** holnap d. e. 1/2 11 órakor érdekes közgyűlést tart a kollégiumban; tárgya lesz a kör újja szervezése. Ezért kívánatos, hogy a tagok minél nagyobb számmal jelenjenek meg azo. A gyűlést előzőleg közöljük dr. Balkányi Miklósnak a választmányhoz beadott s hozzánk is elküldött következő indítványát: „Tekintes választmány. A folyó évi rendes közgyűlést megelőzőleg azon indítványt voltam bátor a tekintetes választmány elé terjeszteni, hogy a felolvasókör működésének határait kiterjesztve, vegye fel megvalósítandó czéljai közé a város szepítését is. Mig ezáltal eddigi működését folytatva más téren is képes volna új és felette fontos munkásságot kifejteni, addig más részről a nagy közönség érdeklődését is ujra felélesztetné. Indítványom tárgyalása folyamán Komlóssy Arthur választmányi tag ur előbb szóbelileg majd írásban is azon indítványt terjesztette a tek. választmány elé, hogy a felolvasó kör irodalmi, tudományos és művelődési egyletté alakíttassék át, mely „Csokonai kör” név alatt, tudományos működést fejtené ki és esetleg a város szepítését anyagilag is előmozdítaná. Ezen két rendbeli indítványt keülvén a tekintetes választmány elbirálása alá, legyen szabad ez uton kijelentenem, hogy Komlóssy ur indítványának azt a részét, mely szeriat az átalakítandó felolvasókört „Csokonai kör” elnevezés alatt kívánja újja szervezni, magamévá teszem s elfogadom indítványának azt a részét is, mely az új egylet egyik fő czéljává az irodalmi, tudományos és közművelődési tevékenységet jelöli meg. A két indítvány ehhez képest egymást kiegészítve és egymást kipótolva, ugy volna legezészerűben összeegyeztethető, hogy a „Csokonai kör” elnevezés alatt alakítandó új egylet két szakosztályban szerveztetnék, az egyik az irodalmi, tudományos és közművelődési működés czéljából, a másik pedig szepítését czélzó előmozdítására. Ez utóbbira Debreczenben felette nagy szükség van; a hatóságok annyira igénybe vannak véve a városi és állami közigazgatás ezer és ezer kisebb-nagyobb bajjaival, hogy a magasabb értelemben vett városi szepítészet ki kívánalmaknak egyáltalán nem tudnak megfelelni. Az általam ajánlott társadalmi téren működő egyesület magasabb szepítészetit szempontokból kifejtendő czéltudatos munkásságával szellemi és anyagi erejének felhasználásával pár év alatt leirhatatlan előhaladást hozna létre városunkban. A kör szepítészetit szakosztályának működése volna olyan fontosságu mint a tudományos, irodalmi szakosztályé s városunk előhaladása érdekében talán még nagyobb fontosságu. Ajánlom indítványomat a tekintetes választmány beceses figyelmébe. Teljes tisztelettel a tekintetes választmánynak álaatos szolgája Dr. Balkányi Miklós választm. tag.

— **Halálozás.** Kazay József helybeli nyomdász, súlyos vesztéség érte, egyetlen leánya Margit halálával. A gyermeket tegnap temették el Taploczán. Béke poraira!

— **Tanár-beigatás.** A ref. főgymnasium új phisika tanára K. Kis József ma d. e. 10 órakor tartotta meg székfoglaló értekezését a kollégium oratoriumában. A tágas imatermet minden részében megtöltötték a kol-

valami becsületet! Ne 3ld magadat abba a sárba, amibe léptél. Legyél ember. Gondolj az apádra, akit egy korcsmai verekedésben ütöttek agyon!

Milyen piros, égő láz gyuladt ki a sápadt leány arcán!

— Nem hallgattott reám, kikacagott. Én azt montam neki, hogy utálok. És ő egyszer részegen jött el hozzám a korcsmába. Ki akartam üzni. Megharagudott. Pisztoly volt nála. Akkor történt. De csak káromérte a golyó.

S kimerülve, félig alétan hanyatlott a padra.

A bírák pedig félrevonultak tanácskozni. Majd kihirdették az ítéletet. Két évi fogház.

A vádlott csak hallgatta katonásan, némán. Látszott, hogy nem bánja, hogy ilyen kemény büntetést szabtak reá. Hiszen próbálta már ő a büntőt, elzúllott, — meghalt a szive. Megtéppte a nyomorúság a ruháját megtéppte a lelkét.

Kivezették a teremből a fájdalmas elbeszéléstől elgyengült leányt is.

Utánna mentem és megszólítottam: — Maga igen jó lelkű leány. Mondja meg hát nekem, hogy jutott mégis erre a sorsra?

Rám nézett. Szemeiben bágyadt, mély fény...

— Nos, aztán?

— Megszokott dolog, tudja. A szülőim nem akarták, hogy azé legyek, a kit szerettem...

— Kicsodát?

A leány nem felelt, de nem állhatta meg, hogy a tárgyalási terem nyitott ajtaján át még egy tekintetet ne vessen a rra a rabra, akit épen akkor kísérték büntőntébe.

talános szük-
kik a szö-
natjuk, hogy
ben kapható
pa tudvaló-
ak is a leg-
zelebb gr.
za el dícsé-
e. 1/2 II óra-
lléigumban;
Ézért kívá-
bb számmal
előzőleg kö-
rásztmány-
tt következő
ny. A folyó
g azon indít
választmány
sör működé-
ye fel meg-
szipítését
t szölytatva
lette fontos
és részről a
ra feléleszt-
yamán Kom-
előbb szö-
tványt ter-
hogy a fel-
és művelő-
Csokonai
lést fejte-
nyagilag is
dítvány ke-
elbírása
nem, hogy
részt, mely
rt „Csoko-
szervezni,
dítványának
egyik fő
s közműve-
két indít-
ve és egy-
szerűbben
ai kör“ el-
két szak-
z irodalmi,
olésa özlé-
szelők elő-
ben felelt
t annyira
llami köz-
yobb ba-
rett városi
alán nem
ott társa-
asabb szé-
zélutadatos
erejének
atlan elő-
A kör szé-
se volna
se irodalmi
A érdek-
Ajánlom
mány be-
tekinetes
r. Bal-
eli nyom-
n leánya
ap temet-
masium d. e.
értekezé-
gas ima-
a kol-
magadat
ember.
ai vere-
ki a sá-
aczagott.
n. És ő
rosnába.
Pisztoly
a r o m
atlott a
tanács-
Két évi
san, né-
zen pró-
nehalt
ruháját
mas el-
m:
Mondja
erre a
t, mely
zülöim
t sze-
a meg,
ján át
rabra,
ó.

légi tanárkarok, a tanuló ifjuság. Ott lát-
tuk a lelkes karból Németi Lajos, K. Tóth
Kálmán és Kiss Albert urakat, a kik Szűcs
István főgondnokkal és Beke Mihály ur-
ral az egyházat képviselték. A város kép-
viseletében Laky Lajos tanácsnok ur jelent
meg. Az egyházkerület gyengélkedő főpász-
tort Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző kép-
viselte, a ki a már töle megszokott ékesző-
lással üdvözölte az új tanárt a Hatvani Ist-
ván, Nagy Pál stb. tanszékén. Meghatóan
emlékezvén meg előbb a mult ószón elhalt
Nagy Párról. Az új tanár „A phisikai tüne-
mények mozgástani természetéről“ tartott egy
szakszerű s mindvégig nagy figyelemmel hal-
gatott értekezést. Mely után újra Tóth Sám-
uel üdvözölte az egyh. kerület, majd Tüdös
János gym. igazgató a tanárkarok nevében
Tesszük ezt ezennel mi is a nagy közönség
nevében!

— Emberi csontokra bukkantak ismét
Nagy-csapó-utca elején, a Rosentál Dániel
házánál építés közben. — Ezuttal két helyen
találtak 4-6 lábnyi mélységben régi porladó
csontokra; még pedig most nem szétszórta-
n, hanem összehalmozva heverték a csontok két
lábnyi vastag rétegben. — Több koponyát s
eg. éb csontdarabokat kihánytak a munkások;
de ezek csekély részét képezhetik annak a
temetőnek csontnak, a mely az épülő ház
alattalai mentén a föld alatt pihen. Hogyan
kerültek oda, senki nem tudja megmondani.

— A legújabb határozás. Felső-Józsa Elő-
járóinak értesítése folytán, közhírré tétetik,
hogy ragadós száj és köröm tájás miatt Felső-
Józsa és Szentgyörgy pusztá határa zár alá
vétezték, minél fogva nevezett községből váro-
sok területére és megfordítva, sem szarvas-
marha, sertés, juh kecske, takarmány, sem
állati nyers termék, mint bőr, gyapju, nem
szállíthatók. Debreczen 1889. szept. 12.

— A joggyakorlók helyzetének javi-
tása. Az igazságügyi kormány elhatározta a
joggyakorlók anyagi helyzetének javítását.
Közutadomány dolog, hogy sok tehetséges, a
jogi kurzust kitűnő sikerrel végzett, de va-
gyontalan ifju csak azért nem lép a bírói
pályára, mert az állam által kezdetben nyuj-
tott 360 frt oly csekély összeg, hogy abból
megélni nem lehet. Az igazságügyminiszter
enél fogva — mint az „Ugyvédék Lapja“
megbizható forrásból értesül — elhatározta,
hogy e bajon segíteni fog és már a jövő bud-
get alkalmával a 360 frt segélyt 500 frtra
fogja felelni.

— A tizezredik varrógépet adta el tegnap
a helybeli Neidlinger cég. Az eladott Singer
gép 7.563.378-dik számot viseli.

— Dalesély a Margit fürdőben. A keres-
kedő ifjak által — és a nagy daleylet köz-
reműködésével ma este tartandó dalesélyre
a meghívók szétküldettek, ha azonban téve-
désből azok pontosan címzették kezeihez
nem kézbesítettek, s arra igényt tartanak,
kéretnek ez iránt Zádor Lajos és Kunz Jó-
zsef és Társa urak üzletében jelentkezni. A
rendezőség felvilágosításul adja, — hogy az
estélyre meghívottaknak tekintetnek az állami
és városi hivatalnokok, biztosító és pénzü-
gészek hivatalnokai, jogakadémia, gazdasági
tanint. és teológia hallgatói, s magától ér-
tetődik, hogy az összes kereskedő ifjuság. —
Az estély iránt a közönség s különösen a fi-
atalság nagymértékben érdeklődik, a mi nem
is csoda, hiszen annyi sok jó és szórakoztató
lesz ez estélyen, hogy onnan csak jó emléket
hozhat a megjelenő közönség. Dal, zene, tánc
mind megannyi vonzó. A fiatalok és művelt
közönség részére tehát viszontlátásra a Mar-
gitfürdő vilányal világított disztermében
ma este 8 1/2 órakor.

— Alapos oktatás, gyakorlott mód szer-
int német és francia nyelvben
ugy kezdők mint haladók részére a társalgás-
ban is, házban és házon kívül, egy uri nő
által nyerhető. Szíves ajánlatokat elfogad
Neidlinger G. cég irodaföldi piac utca
2183 sz. a.

— Változás a kéményseprői munkakerüle-
tekben. A tekintetes városi tanácsnak 423/1889
szám alatt kelt végzése folytán, értesítettik a
város közönsége, hogy a Varga utcába nyuló
Gyár utca jobb oldalán, továbbá a Varga
utczának a Gyár utcától kezdődő jobb oldala,
végre a N.-Várad utcának a Gyár utcából
kezdődő bal oldala a II-dik kerületi kémény-
seprői munkakerületből a III-ik kémény-seprői
munkakerületbe, tehát Bándóczy Alajos mun-
kakerületéhez leend az 1890. évi január 1-től
csatolva. Debreczen 1889. szept. 10. Debreczen
szab. kir. város rendőr-kapitánysága.

— Egészségügyi körrendelet. Gróf Teleki
Géza belügyminiszter rendkívül fontos és nagy
horderejű közegészségi ügyre hívta fel most
körrendeletben az ország törvényhatóságainak
figyelmét. Az ország ugyanis számos olyan
kisebb községgel bir, hol a lakosság csekély
száma s a nyomászó anyagi helyzet miatt
sem községi, sem körbábák nem alkalmazha-
tók. E községek némelyikében van ugyan ne-
hány olyan nő, kik a legszükségesebb bába-
teendőket gyakorlatból elsajátították, de most
óvakodnak a szülésznői beavatkozástól, ne-
hogy a törvény értelmében, mint bábaga-
korlatra jogosulatlanok kuruzzás vagy más
vétség okzimen büntetés alá vonassanak. Ily
közsegekben pedig a szülők és gyermekek
élete állandó veszedelemben forog, mivel az
anyák nélkülözik a segélynyújtást, a gyerme-
kek pedig az ápolást. E fenforgó súlyos baj
orvoslasát tűzte maga elé a belügyminiszter.
A törvényhatóságoknak most kötelességük
lesz arról gondoskodni, hogy ily községekben
két-három nő a tisztí főorvos vagy a megyei

járásorvosok által a bábateendőben elméleti-
leg és gyakorlatilag kitanítsassék. A Buda-
pesttől 75 kilométert meg nem haladó táv-
l-sági községekben a nők az egyetemi bábais
kola látogatására szorítandók. A miniszternek
a törvényhatóságok a rendelet foganatosítá-
sáról jelentést tesznek.

— Zsidó nő trónon. Berlini lapok ko-
molyan újságolják, hogy Monaco új fejedelme,
Albert herceg, jegyét váltott a néhai her-
ceg Richelieu özvegyével, a ki zsidó szármá-
zású: Heine Alice. Ő lesz az első zsidó nő,
a ki Európában trónra ül. Picike trónocska
az igaz, de mégis fejedelmi trón. Albert her-
ceg első neje tudvalevőleg Hamilton herceg
nő volt, ki most gróf Festetics Tasziló neje.

— Házak cukorból. A „Newyorker Hand-
els Ztg.“ jelenti: Washingtonból egész ko-
molyan arról értesülünk, hogy Spreckels Cems
az ismeretes milioions és cukorfinomító, a
szabadalmi hivatalnál szabadalmat kért ta-
lálmányára, mely abból áll, hogy a finomított
cukrot oly keménynyé tudja átalakítani, mint
a legkitűnőbb márvány vagy más egyéb kő,
a mi által gyönyörű szép fehér s kemény építési
anyagot szolgáltat. Spreckels úgy jutott e ta-
lálmányra, hogy Mexicoba nagy tömlőkben
alarta szállítani a cukrot, hogy az időjárás
viszonyaival szemben ellenállóbb tegye.
A feltaláló azt mondja, hogy a cukrot tet-
szés szerinti formában tudja előállítani s az
fehérebb, keményebb, mint a legjobb márvány
s ha építési anyagul fogják használni, épp oly
kevésbé fog elmulni, mint a gránit, vagy
márvány. Hogy találmányát népszerűvé tegye,
Washingtonban, a „fehér ház“ mellé egy
modern épületet szándékozik emelni cukor-
ból. Az említett lap, mely e hirt kisé kétél-
kedve fogadja, megjegyzi, hogy ki fogja majd
a cukor épületeket megvédeni, hogy lassan-
lassan le ne nyalják egy-egy oldalát?

CSARNOK.

Haynauról.

A sötét emlékü, kegyetlen Haynauról,
a N. Fr. Pressében Reiner Bertalan, ugyanaz,
a ki a mult évben C s o r b a debreczeni pol-
gármesterről is érdekes visszaemlékezést írt,
nagyobbára ismeretlen és jellemző adatokat
közöl, melyek közül több D e b r e c z e n n e l
is közeli vonatkozásban van. — Érdekesnek
tartjuk e tánczaccikkéből a következőket
átvenni:

Haynau, bukása után, tudvalevőleg Szat-
mármegyében birtokot v á r o l t. Arra a k ér-
désre, hogy juthatott eszébe Magyarországon
földesurakodni, azt válaszolta vi á g o s „Gal-
gen-humor“ ral! „Sehol másutt nem volna
biztonságom.“ Fiatal korában Temesvárt volt
helyőrségben mint hadosztályparancsnok, ott
sokat forgolódott a polgárok között s gyá-
ran megjelent Várkonyi alispán házában is,
hol játékszenvedélyt kielégíthette.

Nagyon szeretett szárnys vadakra va-
dászni és Klapka Józseffel, a forradalom híres
tábornokának apjával, ki akkor Temesvár
polgármestere volt, gyakran együtt járta be
a vidék mecsarait. „Atyja Temesvárt legjobb
barátaink közé tartozott“, mondá Klapka tá-
bornoknak, mindön éz kénytelen volt Komá-
rom várát földadni.

Haynau kegyetlenkedéseit nagyban elő-
segítette szárnysége, a magyarországi szü-
letésű Susan báró, kinek felesége Bossányi-
leány és sógora Máriássy ezredes volt. —
Haynau később Baththyáni Lajos sorsáért is
Susant v ad o l t a.

Haynau bukásának első híre Radetzky
tábornok ajkáról lebbent el akkor, a mikor
azt még Magyarországon jóformán nem is
sejtették. Haynau a kecskeméti zsidóságra
óriási hadisarcot vetett ki. — A megrémült
község előjárói akkor felkeresték Bécsben
Radetzkyt, ki sokáig állomásozott egykor
Kecskeméten és közbenjárását kérték ki. Ek-
kor ejtette ki önkéntelenül az ősz tábornok
az a szót: „Legyenek türelmesek egy kissé,
az a hőbortor pár nap mulva elvesztí állását
s önké megzabadulnak a nyomászó teher-
től.“ A küldöttség tagjai nyomászó szivel
siettek lakásukra, de alig értek haza, négy
katona jött értük és elvitte őket a salzgrie-
si kaszárnyába. Radetzky ugyanis attól tar-
tott, hogy az általa önkéntelenül elárult ál-
lantitok idő előtt közutadományra jut és ezért
jó ellátás mellett a küldöttség tagjait nyolc
napig internálva tartotta.

Ismeretes dolog, hogy Haynau még a
szép nemmel szemben sem használt külön-
modort, mint másokkal, s ha nőkel érintke-
zett, akkor is csak az a hirtelen haragu, ká-
romkodó prófuzus volt, mint mások. A női
bájak azonban őt is lebilincseltek s még ak-
kor is, a mikor hóhérai országszerte gyilkol-
tak, tudott magának időt szakítani arra, hogy
a szerelem édességét élvezze. Kegyetlen, só-
vár szívet ebben az időben az Újépület egyik
szép rabnője hozta erős izgalomba s a kegyet-
len ember meghajolt a szerelem hatalma
előtt.

A szép asszony a magyar seregnek nagy
szállításokat közvetített s ezért fogatta el és
csukatta az új épületbe Haynau. A második
emeleti kis cella gyakran látta a vérszopó
tábornokot. A szép asszony észrevette, milyen
hatalmas pártfogója akadt s benyújtotta az
osztrák kormánytól kártérítési kérvényét. —
Haynau elismerte a dupla krétával írott kö-
veteléseket és kiegyenlítette a számlát, mel-
lyet a magyarok nem fizettek ki. Ez a számla

még talán most is megvan a szomorú napok
aktái között.

Haynauk magyarországi birtoka Szath-
már városától nem messze Kis-Gécz mellett
volt. A birtokot Majláth Antal gróftól vásá-
rolta 220000 frton. A birtok körülbelül 6000
holdból állott és pedig Kis Géczen 2300, Kis-
Szekeresen 3000 és Razaly, Zajta és Hidason
700 hold.

E birtokvásárláshoz egész legendát fi-
zött a nép, azt álitván, hogy a szép birtokot
Majláth György, az oly szerencsétlen véget
ért országbíró adta át Haynauk, mert a
forradalom után az ő életét megkímélte. E
legenda emlékeztet a vérszomjas Caraffa ese-
tére, a ki a Magyarországon összeharcolt
kincsekből Bécsben pompás palotát építtetett,
a melynek falára a derek bécsiék éjnek ide-
jén azt írták fel: „Magyarország könnyéből.“

A ház, melyben Haynau lakott, igen
egyszerű s ma már nagyon elhanyagolt álla-
potban van. Midőn a czikk írója ott járt,
megmutatták neki azt a szobát, a melyben
Haynau lakott. A többi közt egy könyvet is
talált. Nagy kíváncsisággal nyult utána, meg-
tudandó, mi lehetett egy Haynau kedvenc
olvasmánya. Bámulva olvasta: „Juvenal. Né-
metre fordította és műveletlenk részére jegy-
zetekkel ellátta dr. Bardt Frigyes K. Lipese
1810.“ — „bből szeretett a nem kegyelmes
német ur leginkább olvasni“ — mondá kisé-
róje. „Csodálatos jegyzi meg a czikk írója.
Juvenal satirát, az élvezetvágy, dobzódás,
határatlan prostitutió iszonyatát gerjesztő
rajzai Rómában, ez volt Haynau kedvelt ol-
vasmánya!“

Haynau, letelepedvén birtokán, arra for-
ditott nagy gondot, hogy külsőségek által
előszertetet hazudjon a magyarok iránt. —
Játszta az elégedetlent, nem szerette, ha tá-
bornoknak szólították, szidta a bécsi állam-
férfiakat, Grünnet, Schwarzenberget, főleg
Bach-ot. S ha nem is tanult meg magyarul
beszélni, de megtanult káromkodni. Ha bement
a d e b r e c z e n i, vagy a n a g y k á r o l y i
vásárra, jó napot csinált magának az
akkori földesuri szokás szerint s volt B o k a
és F á t y o l cigánybandájának dolga. Ked-
vencz dala volt a d e b r e c z e n i d i á k o k
daczos dala „D i r i, d i r i, d o n g ó“. Kis-
Géczen vendéglátó házat akart tartani, de
látogatásait, melyeket szomszédainál tett, nem
viszonozták. Vendégeül Kovács Ágoston főis-
pánt látta, a kinek sógorát, Nagy Ignácot
megmentette, megkegyelmezvén neki. D é g
e n f e l d i m r e g r. Tisza Kálmán apósa
egy izben szintén vendége volt Haynauk
Kis-Géczen. Mint egykori politikai fogoly,
megköszönte neki az új épületből való kisza-
babadást. Haynau bizonyos gazdasági kérdé-
sekben kért tanácsot Dégenfeldtől, ki Szabo-
leányban Baktán lakott. Haynau a d e b r e-
c z e n i v á s á r r a m e n t, s h a á t u t a z o t t,
Baktán, mindig meghívatta magát a grófhöz,
kinek hitvesével sohasem váltott egy szót
sem. A grófné ugyanis, ha Haynau a kastély-
ba érkezett, soha sem volt látható, és gyer-
mekeit sem eresztette ki. „A grófné beteg“
— volt a stereotyp válasz az erre vonatkozó
kérdésre. Csak egyetlen egyszer, de akkor is
futólagosan látta Haynau a grófnét. A grófné
szobájában időzve, kocszörgést hallott s ab-
ban a véleményben, hogy távollevő férje jött
meg, gyermekeivel együtt elébe sietett. Haynau
mint rendszeren felutató a lépcsőn s midőn a
grófné megpillantotta, ez elajult és eszméletlen
állapotban vitték hálószobájába. Haynau a
gazdaság vezetéséhez mit sem értett, azon
felül a lakosság, ha megtudta, kivel van
dolga, még jószágot sem adott el neki.

Közgazdaság.

A zónatarifa pénzügyi eredményei. A zóna-
tarifa eredményének végérvényesen megá-
lapított adatai arról tanuskodnak, hogy az
új díjszabás pénzügyi szempontból is f é n y e s
e n b e v á l t. — Augustus 1-től 31-ikéig
1888-ban 434,000, 1889-ben 1.187,000 utas
közlekedett. A bevételek a személyforgalom
után 1888. augusztusban 878,000, 1889. au-
gusztusban pedig 1.121,000 frtot tettek. —
Podgyászokért tavaly augusztusban 30 000
frtra, az idén ellenben 65 000 frtra rugtak a
bevételek. Az u t a s o k t ö b b l e t e k e r e k
számban 752,000, a p o d g y á s z o k é 26000.
A b e v é t e l i t ö b b l e t a s z e m é l y
f o r g a l o m b a n 242,000, a p o p g y á s z
f o r g a l o m b a n 35,000 frtot tett. Nyil-
vánvaló tehát, hogy a zónatarifa a bevételek
tetemes gyarapodásával járt; minden ellen-
tétes hangzású hír alagtalan. A szaporodott
jödölemekkel szemben azonban már közelebb
szükségessé fog válni a k o c s i p a r k g y a r
a p i t á s a.

Megnyílt helyi érdekű vasut. A 44.6 km.
hosszu km. hosszu k i s u j s z á l l á s - d é v a
v á n y a g o m a i helyi érdekű vasut az
összes forgalomra szolgáló Eceeg és Dévavá-
nya állomásokká e hó 10-én a nyilvános
forgalomnak átadott. A személyszállító vo-
natok a már közlétt menetrend szerint fog-
nak közlekedni.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vértési Arnold.

Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Lanolin kéntejszappan.

A legújabb kutatások szerint ezen szappan
bőrítzfátalanságok, u. m. sepleő, arcz-
folt, arczveresség, bőrkítég, bíbircs stb.
ellen meglepő eredményű és a bőrnék szelid,
hőfehér színt kölcsönöz. Kapható dronként
45 krért BAUM MIKSANAL.

Eladó ház.

Kis-szappanos-utca, 409-ik számú ház,
onódi földjével együtt
szabad kézből eladó.
Értekezketni lehet ott a tulaj-
donossal.

Sebestyén Gyuláné

budapesti m. k. tudományos egyetemi okleveles
szülésznő
Debreczenben, Miklós-utca 1908. sz.

Ajánlja magát a n. é. közönség sze-
ves pártfogásába.

Egyszermind van szerencsém tu-
datni, hogy saját lakáson is elvállalom
lebetegedő nők ápolását.

Titoktartás biztosítottik.

Tisztelettel
Sebestyén Gyuláné
okl. szülésznő.

Borok

Van szerencsém a nagyérdemű közönség
becses tudására hozni, hogy üzletemet meg-
nyitva és a „jogászkör“ helyiségével
összekötve,

két csinosan berendezett szobát
bocsátok mai napon rendelkezésükre, hol a
legjobb bel- és kültöldi borok,
és friss hideg ételek, sajtok, hideg
halak és más csemege-neműek,
jutányos árban szolgáltatnak ki
ülő vendégek

részére is.
Minden ily kezetem oda irányul, hogy
az eddig itt nélkülözött ilyen üzletet a nagy
városokban divó minden kényelemmel és iz-
léssel láthassam el.

Gyors és pontos kiszolgálást biztosít

KACZ LAJOS,
bornagykereskedő.

HUNGÁRIA SZALLODA

Bécs, III., Pragerstrasse 13.
Előkelő vendégszobák 80 krtól fejjebb.

Kitűnő és igen olcsó

vendéglő és kávéház a szállodában

10 percznyire a cs. kir. Praterhez, az össze-
kötő vasúthoz, (egyenes kirándulásoknak az
északi és Erzsébet vasutakkal Bécs legszebb
környékére), a hajó állomáshoz és a lóvonathoz

A magyarok találkozó helye.

A debreczeni ipar és kereskedelmi bank

piacz-utczai házában

egy utczai bolt

és a hozzátartozó

raktárhelyiség

akár együtt és egészben, akár pedig az
utczai bolt külön és a hozzátartozó rak-
tárhelyiség az udvari bejárattal ismét
külön,

minden órában kiadó.

KASZANYITZKI ENDRE
 előbb
Kuhinka István K.
 üv. g. porcellán, lámpa és háztar-
 tási cikkek raktára
DEBRECZENBEN.

ajánlja pontos ki-
 szolgálat és gyári
 árak mellett az
 őszi és téli időnyre
 ujonnan érkezett
 és nagyválaszték-
 kal berendezett
Ditmar
 és
Brüner-féle
 a legjobb k. el-
 ősmert gyártmá-
 nyu,
 salon, függő
 és
 asztali
 petroleum lámpáit
 s minden hozzá
 tartozó cikkek
 nagy raktárát.
 Tisztelettel
Kaszanyitzky Endre
 Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve.

Henneberg's
„Monopolselide“
 ist das Beste!
 Nur direct.

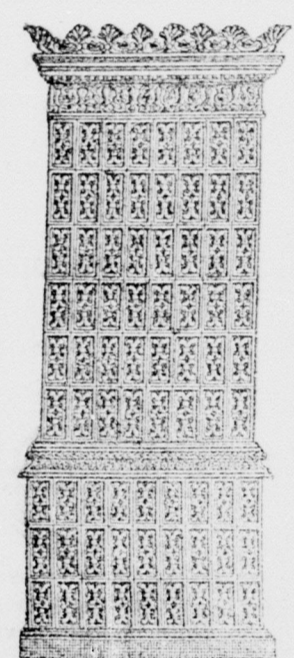
Az összes orvostudományok tudora
Dr. Tihanyi Sámuel
 kezel mindennemű
száj és fogbajokat,
odvas fogakat
 fájdalom nélkül (érzékenyítés által) távoli
 el; fogakat töm porcellán, ezüst-, arany-
 nyal, s egy állandóan alkalmazott (ameriká-
 ban lépezett) fogtechnikus segítségével a leg-
 czélsezerűbb
 műfog betéteket eszközli.
 Rendelő órák reggel 8-9-ig,
 délután 2-5-ig.

Korona forrás.

Gazdák és iparosok általános hitelszövekezet
 debreczeni főktelep áru csarnoka
 ajánl:
 Előre haladt ásványviz évad miatt
 a még raktárunkon lévő idei töltésű
2 literes palaezkokban
 legjobb üdítő **Korona forrás** viznek
 palaezkját **20 krtá** szállítottuk le
 minden egyes üres palaez 8 krért vétetik vissza.

Tisztelettel
 Gazdák és iparosok általános hitelszövet-
 kezet debreczeni főktelep árucarnoka.
 Nagyvárad-utca, megyeház mellett.

Korona forrás!

ÉRTESÍTÉS.
A háztulajdonos és építész urakat
 van szerencsém értesíteni, miszerint a Szilágyi mellett
 első magyar anyagáru és kályhagyár
PORCELLÁN-
és majolika kályhákból
 nálam egy mintaraktaft létesített és gyártmányainak eladá-
 sával engem bizott meg.
 Ezen gyár készít saját kályháihhoz egy szabadalomra
 bejelentett csatorna rendszerű
kályha betétet,
 mely minden eddigi melegítő rendszert felülmul, a fűtő-
 anyag fogyasztását a lehető legkisebbre csökkenti és a
 légszerűre vonatkozó kívánalmaknak eddig még el nem
 ért mértékben megfelel.
 Mintakönyv és költségvetéssel készséggel szolgál
SESZTINA LAJOS
 DEBRECZENBEN.

Korona forrás.

6183. sz.
 1889. tkv.
Arveresi hirdetm. kivonat.
 A debreczeni kir. törvényszék mint
 telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy
 a kir. Debreczen város és az elrendelt
 csatlakozás folytán ugyancsak sz. kir.
 Debreczen város, a kir. kinestár és a
 debreczeni ref. Collégium végrehajtóknak
 Kulesár Mihály és neje Balázs Juliánna
 végrehajtást szenvedők elleni 3000 frt,
 illetve 162 frt 60 kr. valamint 994 frt
 70 kr. és 210 frt tőkekövetelés és jár-
 ulékaik iránti végrehajtási ügyében a
 debreczeni kir. törvényszék, a debre-
 czeni kir. járásbírósg területén lévő
 sz. kir. Debreczen városában fekvő, a
 debreczeni 3009. tjkvben A L. 3224
 7234. hrsz. alatt foglalt 2219. népsor-
 számú házastelek és ondódi földjére az
 árverést 11033 frtban ezennel megállá-
 pitott kikiáltási árban elrendelte, és
 hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az
 1889. évi november hó 14-ik napján
 délután 3 órakor ezen kir. törvényszék
 mint tkvi hatóság árverési termében
 megtartandó nyilvános árverésen a meg-
 állapított kikiáltási áron alól is eladatni
 fognak.
 Árverezni szándékozők tartoznak az
 ingatlanok becsárának 10%-át vagyis
 1103 forint 30 krt, az árverés meg-
 kezdése előtt készpénzben vagy az 1881.
 LX. törvényezikk 42. §-ában jelzett ár-
 folyammal számított és az 1881. évi nov.
 hó 1-én 3333.sz. a. kelt igazságügyminisz-
 teri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadé-
 képes értékpapírban a kiküldött kezéhez
 letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170.
 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróság
 gnál előleges elhelyezé séről kiállított
 szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
 Kelt Debreczenben a kir. tszék mint
 telekkönyvi hatóságnál 1889. július 20.
Nagy Károly
 kir. tszki bíró.

Tóth Gyula
 előbb TÓTH LAJOS és TARSÁ
 vaskereskedő cég, DEBRECZEN, városháza épület.
 ajánl dúsz választékban kitűnő minőségben és legjutányosabb
 árak mellett:

öntött vaskályhákat
 fa és szabályozható szén és kokszt fűtésre, hazai gyártmány.
 Eredeti „FRIEDLANDI“ szabályozható, töltő és
„meidingi sysztem“ kályhák
 szén és kokszt fűtésre, csiszolt és nickel párkányzattal,
 ugyszintén köpenyvel,
 mindenféle színben zománcozva,
öntött vas és lemez takarékokonyhák,
 Tizedes-, egyensúly-, házi-, kalmár- és ruu-mérlege et
 jótállás mellett,
zománczott öntött vasedényeket,
 zománczott kék és márványozott lemez edényeket jótállással,
acél szerszámokat
 minden iparighoz, belföldi, német és valódi francia gyártmányban,
 minden darab jótállás mellett
stiriai huzalokat és huzalszegeket,
 „Alpine“ féle, ugy mint a vasárúk szakmába vágó összes cikkek-
 ket.

A Mc. Cormick aratógép képviselete

665. 666 t.
 1889.
Hirdetmény.
 Hajdúvármegye alispánja az 1889.
 évi szeptember hó 7-én kelt 7331 és
 7330 számú rendeletével a debreczen-
 budapesti vármegyei ut 21-22 km.
 szakaszán H.-Szoboszlón a Kösely fölött
 levő, újból építendő hidnak és az ugyanott
 levő 4-ik számú szintén újból építendő
 átvezetnek helyreállítását, előbb 1772
 frt 44 kr., utóbb pedig 503 frt 93 kr.
 összeg erejéig engedélyezte.
 A fentemlített munkálatok fogano-
 sításának biztosítása czéljából az 1889.
 év szeptember hó 19-ik napjának d. e.
 10 órájára a Hajdúvármegyei m. kir.
 államépítészeti hivatal helyiségében tar-
 tandó zárt ajánlati verseny tárgyalás
 hirdettetik.
 A versenyezni óhajtók felhivatnak,
 hogy a fentebbi munkálatok végrehajtá-
 sának elvállalására vonatkozó, az enge-
 délyezett költség után számítandó, s a
 részletes feltételekben előirt 5%-nyi bá-
 natpénzzel ellátott zárt ajánlataikat,
 mindegygyik műtárgyra külön külön a
 kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett
 hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek
 beadni, mivel a későbbben érkezettek,
 figyelembe nem fognak vétetni.
 A szóban forgó munkálatokra vo-
 natkozó műszaki művlet és részletes fel-
 tételek, a nevezett m. kir. államépíté-
 szeti hivatalnál, a rendes hivatalos órák-
 ban naponkint megtekinthetők.
 Debreczen 1889 évi Szeptember 9.
 Hajdúvármegyei m. kir. államépítészeti
 hivatal.